

23.4.2025

Ylioppilaslautakunnalle

Asia: Näkökulmia taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanoksi

Viite: Lausuntopyyntönnä 17.2.2025, diaarinumero: OPH-858-2025

1 Lausunto muistiosta ja yleisiä näkökulmia taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanosta

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua OPH:n valmistelemista näkökulmista taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanoksi.

Hyvä pohjatyö vaatii vielä sidosryhmäyhteistyössä tehtäviä tarkennuksia

Opetushallituksen asettaman seurantaryhmän laatima laaja pohjatyö taito- ja taideaineiden kokeiden valmistelulle osaksi ylioppilastutkintoa antaa hyvän pohjan asian jatkovalmistelulle Ylioppilastutkintolautakunnassa (YTL). Se tuo myös hyvin näkyväksi kyseisten oppiaineiden erilaiset työskentelytavat sekä sisällöt ja siten tarpeen erilaisille tehtävämuodoille ja oppiaineesta riippuen erilaisille näyttötavoille ylioppilastutkintoon. OPH:n pohjatyö osoittaa myös, että kokonaisuudessa on vielä huomattava määrä tarkennettavia asiakohtia, joiden osalta YTL:n on välttämätöntä edetä valmistelun osalta tiiviissä sidosryhmäyhteistyössä.

- ➔ OAJ korostaa valmistavan näytön merkitystä koekokonaisuudessa. Pohjaesityksen mukaisesti on oleellista, että valmistava näyttö on ohjeistukseltaan ja toteutukseltaan sama kaikille kokeilaille.
- ➔ OAJ korostaa myös, että eri aineiden kokeita ei ole tarkoituksenmukaista puristaa yhteen muottiin. Varsinaisen tutkinnon kokeet ja varsinkin koetta edeltävä, kaikille pakollinen valmistava näyttö voivat olla eri oppiaineissa erilaisia toteutustavoiltaan sekä näyttöön käytettävän ajan osalta.

Valmistavaa näyttöä varten annettava YTL:n tehtäväksiäntö ei välttämättä edellytä pitkää valmistautumisaikaa. Lyhyellä valmistautumisaajalla annettu valmistavan näytön tehtäväksiäntö osaltaan vahvistaa kokeilaiden yhdenvertaisuutta. Se myös ehkäisee mahdollista kaupallista valmennuskurssityypistä ilmiötä näyttöön valmistautumisessa. Valmistelun yhteydessä on keskusteltu esimerkiksi jo ilmoittautumisen yhteydessä annettavan tehtäväksiäntön mahdollisuudesta.

23.4.2025

Näyttöjä ei voida toteuttaa oppilaitostyön keskeytys aikoina

OAJ huomauttaa, että esimerkiksi syksyn tutkintokerran näyttöön valmistautumisen osalta oppilaitoksen tilat eivät ole käytettävissä eikä myöskään kyseisten aineiden opetushenkilöstön ohjausta saatavilla oppilaitostyön kesäkeskeytyksen aikana.

OAJ pitää hyvänä esitettyä rakennetta, jossa valmistava näyttö liittyy oleellisesti tutkintokerran kokeeseen muodostaen ja mahdollistaen teemallisen kokonaisuuden valmistavan näytön tehtäväksiannosta valmistavaan näyttöön ja varsinaiseen kokeeseen. Mainittu rakenne muodostaisi prosessinomaisen kokonaisuuden sisältäen eri osakokeet. Esitetysti olisi perusteltua, että kaikki osakokeet on suoritettava koetta mahdollisesti uusittaessa toisella tutkintokerralla.

Valmistavan näytön toteutus on pohjaesityksessä aikataulutettu kevään tutkintokerran osalta 15.2. ja varsinaisen tutkinnon koepäivien väliin. Esityksessä mainitusti näyttötilaisuudet ajoittuisivat osittain hiihtolomien ajankohtaan viikoille 8–10. kevään tutkintokerran osalta.

- ➔ Oppilaitostyön ollessa keskeytetty hiihtoloman takia ei OAJ:n näkemyksen mukaan oppilaitoksessa voi järjestää valmistavia näyttöjä. Tällöin valmistavat näytöt on laadittava tehtäväksiannoltaan sen kaltaisiksi, että näytöt ovat järjestettävissä porrastetusti eri puolilla Suomea hiihtolomien ajankohta huomioiden. Asiassa on toki huomioitava kokelaiden yhdenvertaisuus näyttöön valmistautumiseen käytettävissä olevan ajan osalta.

Artefaktin taltiointi ja siirto verkkopalvelimelle vaatii täsmennystä

Pohjaesityksen mukaisesti valmistavassa näytössä annetusta taidollisesta ja taiteellisesta osaamisen näytöstä laaditaan digitaalinen tallenne, artefakti. Esityksen mukaan opiskelija vastaa tuotoksesta ja sen siirrosta. Tämä voi OAJ:n näkemyksen mukaan aiheuttaa aikataulu- sekä yhdenvertaisuusongelmia. Valmistelussa olisi näkemyksemme mukaan lähdettävä siitä, että digitaalinen artefakti tallennetaan näytön yhteydessä koko Suomessa yhtenevin menetelmin ja välinein sekä siirretään joutuisasti oppilaitoksessa verkkopalvelimelle tallentumisen varmistamiseksi.

Näytön artefaktin osalta on tunnistettava kaksi eri tasoa:

1. Opiskelija vastaa varsinaisesta näytössä laadittavasta taiteellisesta/taidollisesta tuotoksesta, joka korostuu varsinkin musiikin ja kuvataiteen näyttökokeissa. Tämän osuus taiteellisesta tuottamisesta ja tallentamisesta olisi opiskelijan vastuulla ja opettajan ohjausvaikutus tästä on suljettava luonnollisestikin pois tutkinnon kokeiden edellyttämällä tavalla.
2. Sen sijaan valmiiden tuotosten taltiointi tai esimerkiksi liikuntasuoritusten mahdollinen kuvaaminen ja taltiointi sekä siirtäminen tietokantaan olisi perusteltua toteuttaa oppilaitoksen henkilöstön toimesta.

23.4.2025

Tarkoituksenmukaista ei ole siirtää oppilaitoshenkilöstölle kokeen vaiheita, jotka kokelas voi tehdä itse, vaan varmistaa, että näyttöjen taltiointi ja siirto verkko-palvelimelle toteutuvat teknisesti yhdenvertaisesti ja ajankäytöllisesti tehokkaasti. Asiaa on tarpeen pohtia näyttökokeen luonteen ja tarvittavan teknisen välineistön tarkentuessa valmistelun edetessä.

Artefaktin tallentaminen oltava toteutettavissa kevyin järjestelyin, esimerkiksi mobiililaitteella kuvattuna. Käytännön järjestelyn kannalta olisi selkeintä, että oppilaitos vastaa digitaalisen tallenteen valmistamisesta teknisin osin ja tallentumisen varmentamisesta välittömästi näytön yhteydessä. Tallentamisessa on kuitenkin ohjeissa huomioitava YTL:n määräyksissä tilanne, jossa oppilaitoshenkilöstön tallentaminen vaikuttaisi artefaktin sisältöön laadullisesti. Tämä edellyttää selkeät ohjeet YTL:lta. Tiedonsiirto toteutettaisi aiemmin mainitusti välittömästi näytön jälkeen YTL:n osoittamalle verkkopalvelimelle tallentumisen varmistamiseksi.

Pääpaino pisteytyksessä artefaktilla, jota on voitava tarkastella reflektiossa

OAJ korostaa, että valmistavan näytön osalta artefaktille ja käytännön näytölle on osoitettava oleellinen painoarvo koekokonaisuudessa. Taidollisen tai taiteellisen näytön osalta artefakti on merkityksellinen osa koesuoritusta. Valmistavan näytön osuudella ja siten artefaktilla on oltava oleellinen merkitys osakokeena. Näytön painoarvo pisteytettynä, kaikissa taito- ja taideaineiden kokeissa olisi perustellusti oltava esimerkiksi puolet koekokonaisuuden pisteistä.

Reflektio on pohjaesityksessä perustellusti määritelty oleelliseksi osaksi prosessia ja koekokonaisuutta. Näytön reflektointi edellyttää kuitenkin mahdollisuutta tarkastella omaa näyttötilanteesta laadittua artefaktia. Koetta valmisteltaessa tulee pyrkiä mahdollistamaan artefaktin tarkastelumahdollisuus varsinaisessa kokeessa. Jos tämä ei ole teknisesti mahdollista koetilanteessa, mutta artefakti olisi kuitenkin oppilaitoksessa näytön välittömässä yhteydessä tarkasteltavissa, olisi reflektio laadittava välittömästi osana valmistavaa näyttöä ja tallennettava niin ikään digitaalisesti YTL:n valmistelemien määräysten mukaisesti.

Kokelaan ja reflektoinnin kannalta ei ole kohtuullista perustaa tehtävänosan suorittamista pohjaesityksessä mainitusti opiskelijan muistikuvaan valmistavan näytön suorituksesta. Näyttötilanne voi aiheuttaa huomattavaa stressiä ja tämän kaltaisessa tilassa muistinvaraiset näyttöön perustuvat tehtävät eivät vastaisi tarkoitustaan. Edellytykset laadukkaaseen reflektointiin tulee perustaa tarkkaan ohjeistukseen reflektoinnista sekä mahdollisuuteen tarkastella omaa artefaktia.

Reflektointi on oleellinen osa kypsyyskokeen luonnetta ja sen samankaltainen tehtävänanto yhtenäistää muuten erityyppisiä taito- ja taideaineiden ylioppilastutkinnon kokeita. Toisaalta kirjallisen reflektoinnin välttämättömyyttä tulee arvioida ylioppilastutkinnon ollessa kokonaan käytännössä kirjallinen koe. Reflektointi voisi olla myös suullinen, LOPS perusteiden yleisten tavoitteiden mukainen itsearviointiin,

23.4.2025

vuorovaikutukseen ja analysointiin pohjaava suullinen tehtävä, joka tallennettaisi osaksi artefaktia välittömästi näyttösuorituksen yhteydessä.

- ➔ Valmistavan näytön osalta artefaktille ja käytännön näytölle on osoitettava oleellinen painoarvo koekokonaisuudessa.
- ➔ Taidollisen tai taiteellisen näytön osalta artefakti on merkityksellinen osa koesuoritusta.
- ➔ Valmistavan näytön reflektoinnin olisi oltava niin ikään erikseen pisteytettävä osasuoritus joko näytön yhteydessä tai varsinaisessa digitaalisessa kokeessa.

Kaikkien lukioden pystyttävä yhdenvertaisesti järjestämään valmistavat näytöt

Valmistavan näytön ohjeistuksessa on otettava huomioon lukioden valmiudet näyttökokeiden toteuttamiseen sekä tilojen että teknisten ja välineellisten valmiuksien osalta. Oppilaitoksille annettava määräykset näyttötilanteiden toteutuksesta ja tarvittavasta välineistöstä on toimitettava koulutuksen järjestäjille huomattavan hyvissä ajoin ennen varsinaista näytön tehtäväksiantoa. Oppilaitosten on pystyttävä järjestämään tarvittavat tilat sekä varmistamaan teknisten välineiden ja materiaalien saatavuus tai mahdolliset hankinnat, joka edellyttää kuukausien valmistautumisaikaa.

Pohjaesityksessä pohditaan opiskelijan omien välineiden käyttämistä näyttökokeessa. OAJ:n näkemyksen mukaan opiskelijalta voidaan edellyttää joitain omia välineitä erityisesti liikunnassa sikäli, kun urheiluvarusteet (vaatteet, kengät) katsotaan välineiksi. Omat välineet olisivat mahdollisia tarkoin rajatusti ja tarpeen mukaisesti, myös esim. musiikissa (instrumentti).

Näyttötilaisuuden ja varsinaisen kokeen valvonta on oleellinen osa kokeen luotettavuutta ja vilpin estoa. Valmistavan näytön järjestäminen edellyttää oppilaitoksissa sekä valvontaa että näyttötilaisuuden järjestämisen esi- ja jälkitöitä. Valmistavan näytön järjestämismääräyksissä on huomioitava koulutuksen järjestäjältä edellytetty tekninen valmius ja henkilöstön osaaminen. Näytön tai kokeen järjestäminen on lähtökohtaisesti oltava järjestettävissä ilman, että kyseisen oppiaineen opettaja on alati läsnä näytön valmistelussa ja sen kestäessä.

Valmistelun edetessä on hyvissä ajoin hahmoteltava koekokonaisuuden edellyttämät työaika- ja henkilöstöresurssit, jotta työmarkkinajärjestöt voivat selvittää asiaan liittyviä työaika- ja korvausasioita. Uudistukseen ei kohdistu valtion taholta lisärahoitusta, mutta se ei tarkoita uudistuksen olevan kustannusneutraali.

Varsinaisen kokeen kesto voi olla esitetysti lyhyempi kuin 6 tuntia. Valmistava näyttö on oleellinen osa koetta ja sille on varattava riittävästi aikaa oppiainetyypillisen näytön antamiseen.

23.4.2025

Näytön järjestäminen voi olla toteutustavaltaan eri aineissa hyvinkin erilainen. Valmistavaa näyttöä ei tule pyrkiä muokkaamaan täysin yhdenmukaiseksi epätarkoituksenmukaisella ajankäytöllä suhteessa näytön antamisen edellytyksiin. Valmistelussa olisi huomioitava mahdollinen kuvataiteen pidempikestoinen samanaikaissuoritus (kuitenkin yksilötyö), liikunnassa ja musiikissa taas lyhyempi yksilösuoritus tai lyhyt ryhmämuotoinen suoritus.

Valmistautumisessa on huomioitava lisäksi, että kokelaiden määrä voi aiheuttaa järjestäville oppilaitoksille hyvin erilaista työaikatarvetta.

- ➔ Kyseisiä oppiaineita opetuksessaan painottavissa lukiossa voi kokeisiin osallistua huomattava määrä kokelaita. Tällöin esimerkiksi peräkkäin järjestettäviä näyttöjen yksilösuorituksia toteutettaisi niin monta, kuin kokelasmäärä edellyttää.
- ➔ Joissain lukioissa ei vastaavasti ole välttämättä kyseisten kokeiden suorittajia lainkaan.
- ➔ Valmistautumisessa on huomioitava, että suurissa lukioissa näyttötilaisuuudet eivät välttämättä ole toteutettavissa edes yhden oppilaitostyöpäivän aikana.
- ➔ Toisaalta pienempien oppilaitosten on hyvä kartoittaa taito- ja taideaineiden yhteistä järjestämistä resurssitehokkuuden näkökulmasta.

Uudistuksen toteutuksesta ja opettajien osaamisesta pidettävä huoli

Ylioppilastutkinnon uudistusten valmistelu edellyttää tiivistä yhteistyötä Opetushallituksen, Ylioppilastutkintolautakunnan sekä sidosryhmien välillä. Opetushallituksen tulee valmistelun edetessä arvioida huolellisesti miltä osin taito- ja taideaineiden LOPS perusteita on tarkennettava, jotta perusteet antavat riittävän tarkan sisältöpohjan ylioppilastutkintolautakunnalle kokeiden laatimiseksi. Tarkoituksenmukaista ei ole, että väljien opetussuunnitelman sisältöjen seurauksena Ylioppilastutkintolautakunta jatkossa ohjaisi sitä, mitä tai miten lukiossa opetetaan. Opettajalla on jatkossakin oltava pedagoginen liikkumavara ja -autonomia opetussuunnitelman perusteisiin perustuvissa työtavoissa ja sisällöissä. Oleellista on turvata ja säilyttää kyseisten oppiaineiden toiminnallinen luonne.

Taito- ja taideaineen ylioppilastutkinnon koe on merkittävä ja tervetullut uudistus ylioppilastutkintoon. Vaikka valmistautumisaika syksyn 2029 tutkintokertaan voi tuntua pitkältä, on valmistelussa tunnistettava myös merkittävä opetushenkilöstön osaamisen kehittämistarve.

- ➔ Osaamisen kehittämisessä on huomioitava tutkintoon liittyvä opetushenkilöstön arviointiosaamisen sekä ennen kaikkea kokeeseen liittyvä ohjausosaamisen kehittäminen.

23.4.2025

- Taito- ja taideaineen ylioppilastutkinon koekokonaisuus edellyttää kokeen tarkemman hahmottumisen jälkeen laaja tiedottamista oppilaitoksille ja taito- ja taideaineiden opettajille.
- Lisäksi olisi vakavasti harkittava kokeen prototyypin pilotointia tarkoituksenmukaisella koejoukolla esimerkiksi vuotta ennen varsinaista koetta, jotta kokeen, valmistavan näytön, tiedonsiirron ja kokeeseen liittyvien ohjeiden toimivuus tulisi testatuksi.

Lukion sekä korkeakoulujen opiskelijavalinnan muutostarpeet selvitettävä

Lukiokoulutuksen opiskelijaksi ottamisesta säädetään asetuksessa lukiokoulutuksen opiskelijaksi ottamisen perusteista 838/2021. Asetuksen säädöstyö ei ole YTL:n toimivallassa, mutta valmistelun edetessä on tunnistettava tutkinnon uudistuksen yhteys tarpeeseen tarkastella lukiokoulutuksen opiskelijaksi ottamisen perusteita. Asetuksen mukaan vain ns. lukuaineiden keskiarvot huomioidaan opiskelijaksi valittavien keskiarvoja tarkasteltaessa tilanteessa, jossa lukioon hakevia opiskelijoita on enemmän kuin opiskelupaikkoja. Ylioppilastutkintouudistuksen myötä kaikki lukiossa yhteisesti opetettava oppiaineet on mahdollista suorittaa kokeina ylioppilastutkinnossa.

- OAJ edellyttää, että Opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää muutostarpeita asetukseen lukiokoulutuksen opiskelijaksi ottamisen perusteista.
- OAJ pitää välttämättömänä, että Ylioppilastutkintolautakunta on etupainotteisesti tiiviissä yhteydessä korkeakouluihin koskien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintaa (todistusvalinta). Ylioppilastutkinnon kokeiden painoarvo on huomattava nykyisessä valintamenettelyssä, ja yliopisto on juuri päivittänyt todistusvalinnan pisteytyskokonaisuutta.

Todistusvalinnan kehittäminen uudistuksen edellyttämällä tavalla on yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tehtävä, eikä se ole YTL:n toimivallassa. Uusien tutkinnon kokeiden kannalta on kuitenkin oleellista, että korkeakoulut sisällyttävät taito- ja taideaineiden kokeet todistusvalinnassa pisteytettäviin kokeisiin. Oleellista on myös, että valmistelua tehdään tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa, jotta nämä voivat arvioida osaltaan kokeen sisällön vastaavuutta ja soveltuvuutta opiskelijavalintaprosessiin eri tieteenaloilla.

2 Näkökulmia kuvataiteen ylioppilaskokeen toimeenpanosta

OAJ pitää oleellisena, että kuvataiteen kokeen valmistelussa YTL tekee tiivistä yhteistyötä kuvataideopettajien pedagogisen järjestön KUVIS ry:n kanssa, jotta valmistelussa huomioidaan lukion kuvataideopettajien laaja käytännön kokemus oppiaineelle tyypillisestä työskentelystä, käytetyistä ja soveltuvista materiaaleista sekä ennen kaikkea ohjeistuksesta ja arvioinnista.

23.4.2025

OAJ:n näkemyksen mukaan kuvataiteen ylioppilastutkinnon kokeen valmistava näyttö ei välttämättä edellytä etukäteen julkaistavaa ohjeistusta tai tehtäväksiantoa. Kuvataiteen osalta valmistavaan näyttöön valmistautuminen ajallisesti paljon etukäteen ei tuo merkittävää lisäarvoa.

Alustavien ohjeiden näyttöä varten on oltava riittävän yleisellä tasolla, jotta valmistautuminen ei mahdollista varsinaisen tehtävän tuottamisen harjoittelua. Tosiasiallinen tehtävään liittyvä ideointi olisi tehtävä varsinaisessa näyttövaiheessa. Oleellista on, että valmistautumisessa annetaan tiedoksi yleinen teema ja parametrit näytön luonteesta.

Valmistavalla näytöllä oltava oleellinen painoarvo koekokonaisuudessa

→ OAJ korostaa, että kuvataiteen kokeessa valmistava näyttö on oleellinen arvioinnin kohde. Siten valmistavalla näytöllä ja siinä tuotetulla artefaktilla on oltava oleellinen painoarvo kokeen arvosanaa muodostettaessa, **esimerkiksi puolet koekokonaisuuden pisteistä.**

Reflektointia laadittaessa kokelaalla on oltava käytettävissä tämän itse valmistama artefakti. Jos artefakti ei ole käytettävissä digitaalisen kokeen yhteydessä olisi artefaktin tarkastelu ja reflektointi toteutettava valmistavan näytön yhteydessä. Myös reflektointi olisi oltava erikseen pisteytettävä osuus koekokonaisuutta.

Oppilaitoksen on saatava YTL:ltä hyvissä ajoin lista näytössä tarvittavista materiaaleista ja välineistä. Asiassa on huomioitava riittävä aika mahdollisten hankintojen osalta. Välineitä koskevan listan on oltava riittävän tarkka.

Kokonaisuutta valmisteltaessa tai jatkokehittäessä on perusteltua pohtia, voisiko reflektio olla suullinen ja tallennettavissa videotallenteena kirjallisen tuottamisen asemesta. Ylioppilastutkinto ylipäättään on kirjallisen tuottamisen koe, jolloin kirjallisen taidon ja tekstin tuottamisen testausta on kokeessa jo tutkinnossa jo huomattava määrä. Asiassa olisi pohdittava, onko taito- ja taideaineessa reflektio –tyyppinen kirjallinen tehtävä tarkoituksenmukainen ja välttämätön. LOPS perusteissa reflektointi, vuorovaikutustaidot, analysointitaito ja suullinen esittäminen ovat osa LOPS tavoitteita.

3 Näkökulmia liikunnan ylioppilaskokeen toimeenpanosta,

OAJ pitää oleellisena, että liikunnan kokeen valmistelussa YTL tekee tiivistä yhteistyötä liikunnanopettajien pedagogisen järjestön Liito ry:n kanssa, jotta valmistelussa huomioidaan lukion liikunnanopettajien laaja käytännön kokemus oppiaineelle tyypillisestä työskentelystä, käytetyistä ja soveltuvista työtavoista sekä välineistä, ja ennen kaikkea ohjeistuksesta ja arvioinnista.

Todettakoon liittyen OPH:n laatimaan pohjatekstiin liittyen, että 4 LOPS moduuli voi olla muutakin kuin vanhojen tanssit.

23.4.2025

Valmistavalla näytöllä oltava oleellinen painoarvo koekokonaisuudessa

- ➔ OAJ korostaa, että liikunnan kokeessa valmistava näyttö on oleellinen arvioinnin kohde. Siten valmistavalla näytöllä ja siinä tuotetulla artefaktilla on oltava oleellinen painoarvo kokeen arvosanaa muodostettaessa, **esimerkiksi puolet koekokonaisuuden pisteistä.**

Valmistelussa tulee huomioitava aikaresurssit valmistavan näytön aikataulun osalta (vanhat tanssit, hiihtoloma yms).

- ➔ Oppilaitoksissa on oltava riittävästi aikaa näyttötilanteen valmisteluun.
- ➔ Lisäksi valmistelussa ja ohjeistuksessa on huomioita kokelaiden mahdollisuudet lämmittelyyn osana näyttövalmistelua ja tilatarvetta.

Lähtökohtaisesti koe olisi järjestettävä siten, että oppilaitos tarjoaa tarvittavat välineet. Puettavat välineet opiskelijan olisi varattava näyttöön itse, muut välineet olisi oppilaitoksen järjestettävä.

- ➔ Oppilaitoksen on saatava YTL:ltä hyvissä ajoin lista näytössä tarvittavista välineistä. Asiassa on huomioitava riittävä aika mahdollisten hankintojen osalta. Välineitä koskevan listan on oltava riittävän tarkka.

Kokeen kokonaisarvosanan hyödyntäminen jatko-opintoihin hakeutumisessa edellyttää, että arvosana sisältää kaikki kokeen osasuorituksen osat.

Reflektointia laadittaessa kokelaalla on oltava käytettävissä tämän itse valmistama artefakti. Jos artefakti ei ole käytettävissä digitaalisen kokeen yhteydessä olisi artefaktin tarkastelu ja reflektointi toteutettava valmistavan näytön yhteydessä. Myös reflektointi olisi oltava erikseen pisteytettävä osuus koekokonaisuutta.

Kokonaisuutta valmisteltaessa tai jatkokehittäessä on perusteltua pohtia, voisiko reflektio olla suullinen ja tallennettavissa videotallenteena kirjallisen tuottamisen asemesta. Ylioppilastutkinto ylittää on kirjallisen tuottamisen koe, jolloin kirjallisen taidon ja tekstin tuottamisen testausta on kokeessa jo tutkinnossa jo huomattava määrä. Asiassa olisi pohdittava onko taito- ja taideaineessa reflektio –tyyppinen kirjallinen tehtävä tarkoituksenmukainen ja välttämätön. LOPS perusteissa reflektointi, vuorovaikutustaidot, analysointitaito ja suullinen esittäminen ovat osa LOPS tavoitteita

4 Näkökulmia musiikin ylioppilaskokeen toimeenpanosta

OAJ pitää oleellisena, että musiikin kokeen valmistelussa YTL tekee tiivistä yhteistyötä koulumusiikin opettajien pedagogisen järjestön KMO ry:n kanssa, jotta valmistelussa huomioidaan lukion musiikinopettajien laaja käytännön kokemus oppiaineelle tyypillisestä työskentelystä, käytetyistä ja soveltuvista työtapoista,

23.4.2025

laitteista, digitaalisista sovelluksista sekä muista välineistä, ja ennen kaikkea ohjeistuksesta ja arvioinnista.

Ennakkotehtävällä on OAJ:n näkemyksen mukaan oleellinen merkitys musiikin ylioppilastutkinnon näyttöön valmistautumisen näkökulmasta. Ennakkotehtävän aikataulu vaikuttaa oleellisesti valmistavan näytön tehtävien rajautumiseen ja luonteeseen.

Harjoittelu on oleellinen osa lukioaikaista valmistautumista yo-tutkintoon ja näin ollen tehtävänantoon perustuen myös valmistavaan näyttöön. Valmistelussa on pohdittava miten valmistavaan näyttöön valmistautuva opiskelija voi harjoitella koetta varten.

Mahdollisuus harjoitteluun ennen näyttöä olisi varmistettava näytön ohjeistuksessa ja oppilaitoksessa tarpeellisten harjoitustilojen osalta.

Valmistavalla näytöllä oltava oleellinen painoarvo koekokonaisuudessa

- ➔ OAJ korostaa, että musiikin kokeessa valmistava näyttö on oleellinen arvioinnin kohde. Siten valmistavalla näytöllä ja siinä tuotetulla artefaktilla on oltava oleellinen painoarvo kokeen arvosanaa muodostettaessa, **esimerkiksi puolet koekokonaisuuden pisteistä.**

OPH:n pohjaesityksessä pohditaan lukiodiplomille tyypillisen julkisen konsertin tai vastaavan näyttötilaisuuden mahdollisuutta osana YO-tutkintokokeen valmistavaa näyttöä.

- ➔ OAJ:n näkemyksen mukaan julkinen näyttötilanne ei ole realistisesti toteutettavissa eikä se ole linjassa kokeen yhdenvertaisen järjestämisperiaatteen kanssa. Julkisessa esityksessä yleisön ja ympäristön tai käytetyn tekniikan vaikutus artefaktiin voi olla ristiriidassa näytön yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa.

Yhteismusisointi on kuitenkin oleellinen osa LOPS perusteiden mukaista työskentelyä lukion musiikinopetuksessa.

- ➔ Valmistavan näytön osalta on kannatettavaa, että se sisältäisi yhteismusisointia. Käytännössä se olisi toteutettavissa esimerkiksi valtakunnallisesti yhtenevään taustanauhaan tms. perustuvana musisointitehtävänä.

Reflektointia laadittaessa kokelaalla on oltava käytettävissä tämän itse valmistama artefakti. Jos artefakti ei ole käytettävissä digitaalisen kokeen yhteydessä olisi artefaktin tarkastelu ja reflektointi toteutettava valmistavan näytön yhteydessä. Myös reflektointi olisi oltava erikseen pisteytettävä osuus koekokonaisuutta.

Kokonaisuutta valmisteltaessa tai jatkekehittäessä on perusteltua pohtia voisiko reflektio olla suullinen ja tallennettavissa videotallenteena kirjallisen tuottamisen asemesta. Ylioppilastutkinto ylipäättään on kirjallisen tuottamisen koe, jolloin kirjallisen

23.4.2025

taidon ja tekstin tuottamisen testausta on kokeessa jo tutkinnossa jo huomattava määrä. Asiassa olisi pohdittava onko taito- ja taideaineessa reflektio –tyyppinen kirjallinen tehtävä tarkoituksenmukainen ja välttämätön. LOPS perusteissa reflektointi, vuorovaikutustaidot, analysointitaito ja suullinen esittäminen ovat osa LOPS tavoitteita

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Katarina Murto
puheenjohtaja

Tuomo Laakso
johtava erityisasiantuntija